

Enligt sändlista

Beslut om bildande av Olstorpsbäckens naturreservat i Ydre kommun, samt fastställande av skötselplan

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken det område som begränsas av den heldragna röda linjen på bifogad karta (bilaga 1) som naturreservat med syfte, föreskrifter och skötselplan enligt nedan.

Naturreservatets namn ska vara Olstorpsbäcken.

Syfte

Syftet med reservatet är att bevara och vårda ett mycket värdefullt strömmande vattendrag med hög vattenkvalitet, hög grad av naturlighet, fria vandringvägar och värdefull fauna samt omgivande strandzon, lövnaturskog och sumpskog med hög biologisk mångfald.

Biotoperna i ån och strandzonen samt naturvärden knutna till äldre lövskog ska skyddas och förstärkas för att ge förutsättningar för ekosystem med hög artrikedom och livskraftiga bestånd av bland annat öring och flodpärlmussla.

Med hänsyn till naturmiljön ska besökare ges möjlighet att se och uppleva områdets typiska livsmiljöer, arter och kulturhistoriska lämningar som är viktiga för förståelsen av vattnets nyttjande.

Syftet med naturreservatet är även att de utpekade livsmiljöerna och arterna i förslag om Natura 2000 status för området ska uppnå eller bibehålla gynnsamt tillstånd.

Syftet ska uppnås genom att:

- Vattenföringen minst följer nu gällande vattendom som föreskriver en medelvattenföring i Olstorpsbäcken om ca 330 liter per sekund, dock minst 248 liter per sekund, med en säsongsmässig variation med högre flöden vår och höst och lägre under sommar och vinter.
- Vidta aktiva biotopvårdande åtgärder för att skapa variation i vattenbiotopen och vidmakthålla en funktionell kantzon med goda vandringmöjligheter för fauna. Detta innefattar restaurering av åbottnar lämpliga för en rik bottenfauna, flodpärlmussla, öringlek och fiskars och annan faunas vandring.

- Underhålla den fiskvandringssväg som anlagts i dammen i anslutning till omlöpet till den gamla fåran samt den naturligt skapade passagen i forsen cirka 50 meter nedströms stenvalsbron.
- Skogen utvecklas genom röjning av yngre barrträd till gammal lövnaturskog med naturlig dynamik och med ett stort inslag av gamla lövträd och grov död lövved.
- Stödutsättning av flodpärlmussla och decimering av signalkräfta genomförs vid behov.
- Fiskeresursen kan förvaltas genom ett småskaligt fiske och ett aktivt kräftfiske med stort hänsynstagande till faunan och de limniska habitaterna.
- Kulturhistoriska lämningar synliggörs genom borttagande av igenväxningsvegetation vid behov.
- Ge friluftslivet goda betingelser att utvecklas. Vid en eventuell konflikt ska värnandet om naturvärdena ges företräde.
- I den löpande skötseln beakta ny och ökad kunskap om hotade och hänsynskrävande arter i reservatet.

Föreskrifter

A. Med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken, om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet, är det utöver vad som annars gäller inte tillåtet att:

1. bedriva täkt, gräva, dika, schakta, spränga, borra, plöja, tippa, utfylla, muddra eller utföra annan mekanisk bearbetning på land eller i vatten;
2. anlägga eller ändra brygga, kaj, pir eller båthamn utöver underhåll av befintliga tillåtna anläggningar;
3. anordna eller upplåta vattenområde för bojförtöjning utöver idag tillåtna anläggningar;
4. anlägga väg, campingplats eller uppställningsplats för fordon;
5. uppföra ny eller ändra befintlig byggnad eller anläggning utan Länsstyrelsens tillstånd, med undantag av befintligt äldre snickeri;
6. uppföra mast, vindkraftverk eller dra ytterligare ledning i luft-, mark eller vatten;

7. anordna upplag annat än tillfälligt i samband med reservatsskötsel;
8. tillföra växtnäringsämnen, kalk, kemiska eller biologiska bekämpningsmedel utan tillstånd av Länsstyrelsen;
9. bedriva fiskodling eller vattenbruk med motsvarande påverkan;
10. utan tillstånd av Länsstyrelsen avverka, gallra, röja, så, plantera, markbereda eller utföra annan skogsbruksåtgärd eller ta bort dött träd eller delar av träd eller vindfällan med undantag för träd som fallit eller riskerar att falla på väg, ledning, tomt, byggnad eller anläggning eller träd som av naturvårdsskäl behöver frihuggas;
11. ändra florans eller faunans sammansättning genom införande av för området nya arter eller individer med främmande genetiskt ursprung;

B. För att tillgodose syftet med reservatet förpliktas med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken fastighetsägare, att utan ytterligare ersättning, och innehavare av särskild rätt till fastigheterna att tåla att följande åtgärder vidtas inom reservatet:

1. utmärkning av, och information om reservatet;
  2. borttagande av hela eller delar av träd eller buskar som kan medföra skada på väg, ledning, byggnad, tomt, kulturlämning eller anläggning;
  3. fällning av yngre barrträd för att gynna successioner av lövträd;
  4. utläggning av sten, grus, sand eller död ved i vattenmiljö och strandzon som syftar till att förbättra livsmiljön för fisk, bottenfauna och flodpärlmussla;
  5. iordningställande och underhåll av informationstavla, raststuga, markerad vandringsled, eldplats och andra mindre anordningar för besökare;
  6. stödutsättning av flodpärlmussla i naturvårdssyfte;
  7. kräftpopulationen ska hållas på en nivå som inte äventyrar bestånd av flodpärlmussla och öring;
  8. dokumentation i form av uppföljning av reservatets utveckling av bevarandemål och naturvärden, effekter av skötselåtgärder samt inventering av områdets naturvärden.
-

C. Med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken, om rätten att färdas och vistas inom reservatet, är det utöver vad som annars gäller inte tillåtet att:

1. förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning genom att borra, spränga, gräva, rista, hacka eller måla;
2. störa vattenföringen i ån eller att flytta grus, sten eller block i vattenområdet;
3. framföra fordon eller rida annat än på väg;
4. fiska öring;
5. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar;
6. på ett störande sätt utnyttja radio, musikspelare, musikinstrument eller dylikt;
7. sätta upp tavla, skylt, affisch eller liknande;
8. medföra okopplad hund eller annat lösgående sällskapsdjur, undantag gäller för hund vid jakt;

Dessutom är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd

9. anordna tävlingar eller bedriva lägerverksamhet;
10. samla ryggradslösa djur, svamp eller växter eller utföra sådan vetenskaplig undersökning eller enstaka studie som kan leda till skada eller annan negativ påverkan på växt- eller djurlivet;

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren utser, att utföra de åtgärder som erfordras för reservatets vård, skötsel eller friluftslivets behov. Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för skötsel av befintliga anläggningar eller nyttjande enligt servitut (t.ex. dammvall med luckor, vägar, ledningar, fiskerätt). Från föreskrifterna undantas även åtgärder för vetenskaplig undersökning eller motsvarande, som i förväg godkänts av Länsstyrelsen.

Skötselplan

Med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd (SFS1998:1252) enligt miljöbalken fastställer Länsstyrelsen de mål och riktlinjer som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen, bilaga 2.

Förvaltare för naturreservatet ska vara Länsstyrelsen Östergötland.

Skäl för beslutet

Olstorpsbäcken ligger inom Motala Ströms avrinningsområde och avvattnar Västra Lägern till Östra Lägern. Längre ner i systemet vidtar Bulsjöån som mynnar i sjön Sommen. Vattenkvaliteten är genomgående mycket god. Området är utpekad som skyddsvärt i Ydre kommuns naturvårdsprogram.

Olstorpsbäcken har stora biologiska värden knutna till vattendraget och den omgivande äldre lövskogen som är klassad som nyckelbiotop. I vattendraget finns Östergötlands största bestånd av den hotade flodpärlmusslan och tecken finns på att reproduktion sker. Bäckens är också lekplats och vandringsväg för öring. I vattendraget finns också en rik bottenfauna. Ett flertal signalarter och rödlistade arter har påträffats i skogen intill vattendraget, vilket visar på områdets skyddsvärde. Merparten av skogen är gammal och bara i liten grad påverkad av modernt skogsbruk. Död ved i olika nedbrytningsstadier förekommer i området. Intill vattendraget finns många värdefulla kulturlämningar som vittnar om nyttjade av vattendraget under lång tid.

Länsstyrelsen bedömer att områdets höga naturvärden motiverar ett skydd mot skogsbruk, negativ vattenreglering, exploatering och mot skador och slitage på marken. Området ska därför skyddas som naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till reservatets syften och värden. De är främst avsedda att bevara de strömmande vattenmiljöerna samt den omgivande skogen med de strukturer och arter som hör till dessa biotoper.

Miljö kvalitetsmål

Bildandet av naturreservatet är en del av uppfyllandet av miljö kvalitetsmålen ”Levande skogar”, ”Levande sjöar och vattendrag” och ”Ett rikt växt- och djurliv” om vilket Sveriges riksdag och regering beslutat.

Riksintressen

Inga riksintressen finns i eller i närheten av området.

Strandskydd

Delar av reservatet är beläget inom område där strandskyddsbestämmelser gäller enligt 7 kap. miljöbalken.

Lämplig användning av markområde

Enligt 1 kap. 1 § miljöbalken ska densamma tillämpas så att bland annat värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas och den biologiska mångfalden bevaras.

Länsstyrelsen har, i enlighet med 3 kap. miljöbalken, prövat och funnit att bildandet av Olstorpsbäckens naturreservat är förenligt med en, från allmän synpunkt, lämplig användning av markområdet och att beslutet inte strider mot gällande kommunal översiktsplan.

Intresseprövning

Länsstyrelsen har i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken prövat och funnit att bildandet av Olstorpsbäckens naturreservat inte går längre i inskränkning av enskilds

rätt att använda mark och vatten, än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Konsekvensutredning av påverkan av beslutet på allemansrätten

Länsstyrelsen ska enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, i den omfattning det behövs, göra en konsekvensutredning av hur allemansrätten påverkas genom beslutet om naturreservat. Länsstyrelsen gör bedömningen att ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § inte ger negativa konsekvenser för vistelse och färd i naturreservatet utöver vad som är brukligt enligt allemansrätten. Ordningsföreskrifterna ska samtidigt leda till att reservatets syfte uppnås.

Ärendets handläggning

Dokumentation

Naturvärdena inom Olstorpsbäcken dokumenterades bland annat i samband med inventeringen av nyckelbiotoper 1996 (Skogsstyrelsen) samt genom undersökningar i den limniska miljön 2006-2017 (Länsstyrelsen). Dokumentation finns även genom utredningar av SMHI. Området är klassat som nationellt värdefullt vatten för naturvården enligt miljömålet ”Levande sjöar och vattendrag” och föreslaget till regeringen som ett Natura 2000 område.

Reservatsbildning och servitut

2007 togs förhandling upp med markägarna om inköp av mark kring Olstorpsbäcken med syfte att bilda en ny fastighet som skulle förklaras som naturreservat. Länsstyrelsen och Lantmäteriet stakade 2007, i samråd med markägare, ut gräns för ett område som skulle ingå i den nya reservatsfastigheten. En värdering av de olika fastigheternas ingående del i den nya fastigheten gjordes 2007 av NAI/Svefa. Efter förhandlingar med markägarna förvärvade staten genom Naturvårdsverket de ingående delarna av de olika fastigheterna genom köpeavtal och den nya fastigheten bildades genom en lantmäteriförrättning 2009. Fastigheten i reservatsområdet heter Ydre Olstorp 1:47 (3,66 ha), nedan kallad reservatsfastigheten.

Servitut innehas av E.ON Elnät Sverige AB för passerande kraftledning. Fastigheten Olstorp 1:7 (Tranås Energi Elförsäljning AB) har servitut för att behålla, underhålla och förnya dammanläggning med tillbehör på reservatsfastigheten. Verksamheten bedrivs med stöd av vattendom. Fisket inom reservatsfastigheten är utlagt som fiskelott till Olstorp 1:8 (Tranås Energi AB). Reservatsfastigheten innehar servitut på parkeringsplats med informationstavla och väg som belastar Ydre Olstorp 1:42. Vägen över den gamla stenvalvsbron ingår i en gemensamhetsanläggning Olstorp GA:1 för skötsel och underhåll, där reservatsfastigheten ingår med 1%. På reservatsfastigheten finns ett mindre båthus på ofri grund som ägs av Göran Gustafsson, Olstorp Smedbacken, Österbymo.

Synpunkter på förslag till beslut

Länsstyrelsen sände förslag till beslut på remiss den 15 mars 2017 till markägare, berörda sakägare samt till Havs- och vattenmyndigheten, Riksantikvarieämbetet, Skogsstyrelsen, Sveriges Geologiska Undersökning (SGU), Trafikverket och Ydre kommun. Nedan redovisas inkomna remissvar och Länsstyrelsens avvägningar i kursiv stil.

EoN

Meddelar att det även finns en lågspänningsledning på fastigheten, vilken också kräver ett visst underhåll. Man förutsätter även att reservatet inte påverkar nya anslutningar från befintliga ledningar samt att befintliga ledningar kan bytas ut. Det innebär att bestämmelserna inte ska utgöra hinder för EoN:s planerade regelbundna framtida skogliga underhåll av ledningsgatan genom att röjning och att fälla farliga kanträd accepteras samt att EoN vid kabelfel kan gräva i marken, vilket innebär att EoN behöver kunna framföra motordrivet fordon samt schakta/gräva även utanför vägarna.

Länsstyrelsens beslut innebär att normalt ledningsunderhåll i reservatet kan genomföras.

Havs- och vattenmyndigheten (HaV)

HaV tillstyrker förslaget till beslut. Olstorpsbäcken är utpekad som nationellt särskilt värdefullt vatten och reservatet kommer att bidra till att uppfylla miljö kvalitetsmålet ”Levande sjöar och vattendrag”.

SGU

SGU har inget att erinra i ärendet.

Trafikverket

Trafikverket förutsätter att normalt vägunderhåll får ske på länsväg 551 med bro över Olstorpsbäcken. Brotrumman renoverades 2015 varför inget underhåll av den bedöms behöva ske inom överskådlig framtid.

Beslutet innebär att normalt vägunderhåll kan ske.

Ydre kommun

Kommunstyrelsens beslutar om följande yttrande:

Området är utpekad som klass 2 i vår naturvårdsplan och kommunen har inget att invända mot bildandet av naturreservatet eller förslaget till skötselplan men vi vill dock påpeka vikten av att området intill den gamla stenbron alltid hålls fri från sly så att det vackra byggnadsverket verkligen kan ses av besökare och förbipasserande. Ydre kommun vill avslutningsvis framhålla nödvändigheten av ett naturreservat för öringens och flodpärlmusslans fortlevnad.

Länsstyrelsen kommer i skötseln att hålla zonen närmast stenbron fri från sly. Ett eller ett par träd kan dock behöva komma upp nedströms bron för att bidra till beskuggning av vattnet eftersom det där finns en hög täthet av flodpärlmussla.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bilaga 3 (Miljö- och energidepartementet). Sakägare anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse om beslutet var införd i ortstidning.

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft utom föreskrifter meddelade med stöd av 7 kap. 30 § Miljöbalken, avdelning C, vilka gäller omedelbart.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har, förutom undertecknade, naturvårdsdirektören Mikael Norén, funktionschefen Emma Hagström, länsjuristen Rebecka Djerfsten, samhällsplaneraren Gun-Marie Gunnarsson och antikvarien Mattias Schönbeck deltagit.

Kristina Zetterström
Länsråd

Lars Gezelius
Byrådirektör

Bilagor

1. Beslutscharta
2. Skötselplan
3. Hur man överklagar

Sändlista

Naturvårdsverket registrator@naturvardsverket.se
Havs- och vattenmyndigheten, Box 11 930, 404 39 Göteborg
Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 114 84 Stockholm
Sveriges Geologiska Undersökningar SGU stockholm@sgu.se
Skogsstyrelsen, Östergötlands distrikt, Datalinjen 1, 583 30 Linköping
Trafikverket, trafikverket@trafikverket.se
Ydre kommun, Torget 4, 570 60 Ydre
Tranås Energi AB, Box 386, 573 24 Tranås
Gertrud Karlsson, Olstorps Gård, 570 61 Ydre
Britt Loise Sjöström Karlsson, Olstorps Gård, 570 61 Ydre
E.On Elnät Sverige AB, 205 09 Malmö
Peter Gustafsson, Rydsnäsvägen 37, 570 61 Ydre
Lantmäterimyndigheten, Box 476, 581 05 Linköping
Länets författningssamling
Tidningskungörelse

Intern sändlista

Reservatsförvaltningen, Naturvårdsenheten
Rättsenheten
Kultur- och samhällsbyggnadsenheten
Lantbruksenheten